

Rừng Mành

--- không rõ tác giả ---

Làng Giời Tể với sản phẩm mành tre truyền thống.

Mùa hè oi ả, mỗi khi vòng xe vào phố Hàng Mành của 36 phố phường, lòng thoáng thấy dịu mát bởi những dãy mành tre, mành trúc bày giăn dệ hai bên vỉa hè. Hỏi thăm thì được biết, những sản phẩm này đến từ một địa danh nghe như trong cổ tích: làng Rừng Mành.

Làng Rừng Mành chỉ là tên tục, tên nôm của một đơn vị hành chính có tên là làng Giời Tể, thuộc xã Phú Lâm, huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh. Nghe đồn rằng, từ thuở khai hoang lập địa, nơi đây vốn có một rừng trúc lớn, cây lá rậm xanh. Rồi sau, trải qua bao phen sống suối đổi dòng, cả xã Phú Lâm lúc ấy trở thành "cái rốn đựng tôm cá" của cả vùng chiêm trũng. Cứ khoảng tháng 7, tháng 8, nước bốn phương đổ về, cả vùng ngập một màu trắng xoá. Không trông được lúa thì bắt con cá, con tôm. Người dân bắt đầu dùng tre trúc đan những chiếc đố, chiếc đặng để "giữ cá tôm ở lại". Rồi họ biết ken những thanh nứa dày hơn, sát hơn để che chắn ruồi muỗi, và hình thành nên những chiếc mành treo. Ở làng Giời Tể, mành có mặt khắp mọi nơi: mành treo cửa, mành che chạn bát, mành thay chiếu làm chỗ ngủ lưng, mành buông rủ nơi ban thờ tổ tiên... Sử dụng mành nhiều, làm ra mành để đem bán khắp nơi cũng lắm, cái tên làng Rừng Mành ngày càng trở nên quen thuộc.

Nghề xuất hiện ở làng từ lâu lắm. Chỉ tính riêng dòng họ Nguyễn Văn của làng, theo gia phả, đã tới Rừng Mành được gần một nghìn năm. Cả làng có đến gần 800 hộ, không hộ gia đình nào là không biết làm nghề. Mành của làng Giời Tể có nhiều loại: mành sập ngửa (ken đan xen hai mặt của thanh tre), mành một mặt, mành nan to - nan nhỏ, mành nan vuông - nan tròn, mành để treo, mành để trải, mành trang trí...

Không giống mành nhựa hay mành nilon có thời gian sử dụng ngắn, mành làm từ tre (nhất là những cây tre đã được ngâm nước ao, nước suối) có thể tồn tại tới hàng mấy chục năm. Mành tre không những giữ cho ngôi nhà Việt thông thoáng, mát mẻ, tránh ruồi muỗi mà còn mang một vẻ đẹp riêng, thanh nhã, giản dị.

Mành tre của làng Giời Tể đã có mặt ở các đô thị và cả ở nước ngoài. Là sản phẩm thuần túy thủ công, mỗi chiếc mành Giời Tể đều mang theo vẻ đẹp hài hoà của cây cỏ cảnh sắc vùng Kinh Bắc, sự chắc chắn, cẩn thận của người dân làng nghề.

Muốn chọn mua đúng mành Giời Tể, phải chọn những chiếc mành được đan bằng sợi móc tròn, chỗ tiếp xúc giữa đường móc và nan mành không thể xô dịch và thẳng hàng với nhau, thanh nứa phải sáng màu, gõ vào có tiếng kêu vang. Cuộn chiếc mành lại rồi bỏ tay ra, mành lại bung ra sần như trước mới là mành tốt. "Mời các cô, các bác về Rừng Mành đặt hàng, kích cỡ, kiểu dáng nào chúng cháu cũng có thể làm được!", một cậu bé 14 tuổi đang ngồi chuốt nan tre nói thế, và cậu nhìn ra khoảng sân nắng phơi đầy những chiếc mành mát rượi, miệng mỉm cười.

Mời các bạn, hãy một lần đến Rừng Mành, để biết đến quy trình sản xuất một chiếc mành, thấy được sự hồn hậu chân chất của người dân nơi đây trong những buổi trưa hè vừa đan mành vừa vui câu chuyện. Và trên hết, các bạn sẽ thấy được giá trị của làng nghề thủ công - một giá trị văn hoá phi vật thể.